

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM

RENDÉSZETTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA

TÉZISFÜZET

LOHNER KLAUDIA

A profilalkotás pragmatikus megközelítése – szexuális
bűnelkövetők mintáján

CÍMŰ DOKTORI (PhD) ÉRTEKEZÉSÉHEZ

TÉMAVEZETŐ:

PROF. DR. HALLER JÓZSEF

EGYETEMI TANÁR, MTA DOKTORA

BUDAPEST, 2026.

Tartalom

1. A TUDOMÁNYOS PROBLÉMA MEGFOGALMAZÁSA.....	3
2. KUTATÁSI KÉRDÉSEK.....	5
3. A KUTATÁS MÓDSZEREI	6
5. ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK.....	11
6. AJÁNLÁSOK, A KUTATÁS TOVÁBBI LEHETSÉGES IRÁNYAI	13
6. A KUTATÁS EREDMÉNYEINEK GYAKORLATI FELHASZNÁLHATÓSÁGA.....	17
7. A TÉZISEK ISMERTETÉSE SORÁN HIVATKOZOTT IRODALOM.....	20
8. A KUTATÁSSAL KAPCSOLATOS PUBLIKÁCIÓK JEGYZÉKE	23
9. SZAKMAI-TUDOMÁNYOS ÉLETRAJZ	25

1. A TUDOMÁNYOS PROBLÉMA MEGFOGALMAZÁSA

A bűnügyi profilalkotás a modern kriminalisztika egyik legvitatottabb, ugyanakkor egyre szélesebb körben alkalmazott nyomozástámogató módszere. A nemzetközi szakirodalomban a profilalkotás elméleti és empirikus vizsgálata jelentős múltra tekint vissza, különösen az angolszász országokban, azonban a módszer tudományos megalapozottsága, logikai koherenciája és gyakorlati hasznosíthatósága máig viták tárgyát képezi (Canter, 2010; Turvey, 2012; Kocsis, 2015). A hazai kriminalisztikai gyakorlatban a profilalkotás alkalmazása egyre gyakoribb, ugyanakkor empirikus alapokon nyugvó, kifejezetten magyar mintán végzett tudományos vizsgálatok száma korlátozott.

A tudományos probléma egyik lényegi eleme abban ragadható meg, hogy a profilalkotásra vonatkozó kutatások jelentős része vagy elméleti jellegű, vagy olyan empirikus tipológiákra épül, amelyek adott társadalmi, kulturális és jogi környezethez kötődnek, így azok közvetlen adaptálhatósága más országokban – így Magyarországon – kérdéses (Groth, 1979; Ressler, Burgess és Douglas, 1988). Ezzel párhuzamosan a gyakorló szakemberek által készített munkák gyakran nélkülözik a módszertani átláthatóságot és az empirikus ellenőrizhetőséget.

A profilalkotás hazai alkalmazása ugyanakkor nem pusztán elméleti kérdésként, hanem konkrét nyomozástámogató gyakorlatként is megjelenik. A rendőrségi szervezetrendszeren (Országos Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Elemző-Értékelő Főosztály) belül működő Speciális Nyomozástámogató és Viselkedéselemző (továbbiakban: SNYV) Csoport (továbbiakban: Csoport) keretében a profilalkotás, viselkedéselemzés alapú nyomozástámogatás strukturált formában került alkalmazásra (Lohner, 2024). A Csoport létrehozásában és szakmai működésének kialakításában meghatározó szerepet betöltő szakemberként közvetlen tapasztalatokat szereztem arról, hogy a nemzetközi szakirodalomban leírt modellek és tipológiák önmagukban nem minden esetben illeszkednek a hazai nyomozási környezethez, illetve a ténylegesen rendelkezésre álló adatkörhöz.

A probléma különösen markánsan jelenik meg a szexuális bűncselekmények nyomozása során. E bűncselekménytípusok heterogén motivációs és viselkedési mintázatokat mutatnak (Drexler és Somogyvári, 2022; Koss és mtsai., 1988), bizonyításuk nehéz (Kovács, 2013; Csaba és Németh, 2018), a sértettek fokozottan sérülékenyek (Virág, 2009), és a nem családon belüli támadások esetében az elkövető a nyomozás kezdeti szakaszában gyakorta ismeretlen.

A kutatások szerint a szexuális bűncselekmények esetében a legtöbb esetben az áldozat ismeri az elkövetőt (itt a bizonyítás problémái kerülhetnek fókuszba, viszont ilyenkor az eljárás általában ismert személy ellen indul), ugyanakkor a felderítés szempontjából a legnagyobb kihívást az áldozat számára ismeretlen elkövető által elkövetett bűncselekmények jelentik (ahol nincs tettenérés, azonnali elfogás, olyan tanú, aki azonosítani tudná az elkövetőt) (Lovett és mtsai., 2007). Az ilyen ügyekben mind az induktív, mind a deduktív profilalkotási módszerek támogatják az ismeretlen elkövető kézre kerítését.

A nyomozási gyakorlatban szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy e helyzetben kiemelt jelentősége van azoknak az elemzési eszközöknek, amelyek a cselekmény körülményeiből és az elkövető helyszíni viselkedéséből strukturált következtetések levonására alkalmasak (Ter Beek, van den Eshof és Basma, 2010). Fontos tehát, hogy a profil olyan információkat tartalmazzon, amely a nyomozóhatóság számára valóban hasznosítható a gyanúsított kör szűkítése során (az elkövető családi állapotára utaló információk például nem segítik a nyilvántartási szűkítéseket és a látókörbe került személyek közötti szűkítést sem feltétlenül segítik). Ilyenek lehetnek az elkövető és áldozat kapcsolatára, valamint az elkövető kriminális előéltére vonatkozó információk. Előbbi segít meghatározni, hogy a sértett kapcsolatrendszeréből érdemes-e kiindulni, utóbbi pedig a nyilvántartásokban történő keresési feltételeket támogatja. A vizsgálat során szintén jelentős, hogy a kezdeti szakaszban rendelkezésre álló információk adják a kiindulási alapot.

A szexuális erőszak kiemelten nehezen bizonyítható bűncselekmény-típus, amelyben az elkövető beismerő vallomása vagy annak hiánya döntő jelentőségű lehet. Gyakran a vallomás az egyetlen bizonyítási eszköz, amely akár a kriminalisztika minden alapkérdésére választ adhat az eljárásban. Így kiemelten fontos annak megismerése, hogy mely tényezők befolyásolhatják a vallomástételt, illetve van-e összefüggés a cselekmény kivitelezésének módja, helyszíni viselkedés és a vallomástétel között.

A pragmatizmus tudományfilozófiai kerete szerint egy módszer értékét elsősorban gyakorlati működőképessége és alkalmazhatósága határozza meg (Dewey, 1916). A dolgozat tudományos problémája annak vizsgálata, hogy a profilalkotás pragmatikus, kriminalisztikai fókuszú megközelítése – amely a nyomozás korai szakaszában ténylegesen hozzáférhető információkra épít – képes-e empirikusan megragadható, a hazai viszonyok között is értelmezhető elkövetői altípusokat azonosítani, valamint helyszíni viselkedés alapján az elkövető, nyomozási

szempontjából kiemelten releváns jellemzőire következtetni és ezeken keresztül operatív módon támogatni a nyomozási döntéshozatalt.

2. KUTATÁSI KÉRDÉSEK

A kutatási kérdések (és hipotézisek) megfogalmazása a viselkedéses konzisztencia és differenciálhatóság elvére épül (Bennell & Canter, 2002), ugyanakkor kifejezetten a hazai kriminalisztikai gyakorlat igényeire reflektál:

1. kutatási kérdés: Milyen helyszíni viselkedési jegyek alapján különíthetők el a szexuális bűnelkövetők típusai, és ezekhez milyen személyi, kriminológiai és demográfiai jellemzők társulnak?

Indoklás: A szakirodalom hangsúlyozza, hogy a szexuális bűnelkövetők heterogének, de a helyszíni magatartás alapján bizonyos ismétlődő mintázatok azonosíthatók (Turvey, 2012). E mintázatok tipizálása a nyomozás során segíthet a gyanúsított kör szűkítésében és az elkövetői profil pontosításában.

A fenti kutatási kérdésre az alábbi hipotézis vizsgálatával keresek választ:

1. Hipotézis: Feltételezem, hogy a mintában szereplő szexuális bűnelkövetők a helyszíni viselkedési jellemzők alapján típusokba sorolhatók, amelyek mind a helyszíni viselkedési jellemzők, mind az elkövetői jellemzők alapján szignifikánsan különböznek egymástól.
2. kutatási kérdés: Kimutatható-e összefüggés a helyszíni jellemzők és az elkövető kriminalisztikai relevanciájú tényezői között?

Indoklás: A felderítés és a bizonyítás szempontjából különös jelentőséggel bír, hogy a helyszíni nyomok alapján előre jelezhető-e az elkövető múltja, kapcsolata a sértettel vagy vallomástételi stratégiája, hajlandósága. Ezek az információk támogatják a kihallgatási taktikát, a bizonyítási stratégia kialakítását, valamint hozzájárulhatnak a bírósági értékeléshez (Douglas és mtsai., 2006; Lehoczki, 2014).

A fenti kutatási kérdésre az alábbi hipotézisek vizsgálatával keresek választ:

2. Hipotézis: Feltételezem, hogy a helyszíni viselkedési jellemzők és az elkövető előélete (büntetett vagy büntetlen múlt) között kimutatható összefüggés áll fenn.
3. Hipotézis: Feltételezem, hogy a helyszíni viselkedési jellemzők és az elkövető beismerő magatartása (beismerés vagy tagadás) között kimutatható összefüggés áll fenn.

4. Hipotézis: Feltételezem, hogy a helyszíni viselkedési jellemzők és az elkövető–sértett kapcsolat jellege (ismerős vagy idegen) között kimutatható összefüggés áll fenn.

3. A KUTATÁS MÓDSZEREI

A kutatás alkalmazott, empirikus, kvantitatív megközelítésben készült, primer adatgyűjtésre épül. Az empirikus alapot rendőrségi nyomozati iratokból létrehozott, anonimizált adatbázis képezte. Az adatgyűjtés és az elemzés során a kutatás következetesen pragmatikus kriminalisztikai szemléletet alkalmazott, amely szerint a nyomozástámogató elemzéseknek olyan információkra kell épülniük, amelyek a büntetőeljárás korai szakaszában ténylegesen hozzáférhetők.

A minta kialakítása többlépcsős szűréssel történt. Kiindulópontként az Egységes Nyomozóhatósági és Ügyészégi Statisztikai Rendszerben végrehajtott szűrések szolgáltak, amelyek a 2009 és 2018 első féléve között vádemeléssel lezárt bűncselekményeket tartalmazták. Az így azonosított 1641 ügyből véletlenszerű kiválasztással kerültek be azok az esetek, amelyek megfeleltek az előre rögzített kritériumoknak. A kutatás felnőtt férfi elkövetők által, 14 év feletti női sértettek sérelmére elkövetett, egy elkövető–egy sértett relációjú szexuális bűncselekményeket vizsgált, ahol az elkövető és a sértett viszonya ismerős vagy idegen volt. A végleges minta 184 ügyből állt.

Az adatgyűjtés során összesen 176 változó került rögzítésre. A változók kiválasztása hazai és nemzetközi szakirodalmi alapokon, valamint gyakorlati kriminalisztikai szempontok mentén történt, különös tekintettel az adatok gyűjthetőségére és megbízhatóságára. Az adattisztítás eredményeként a végleges elemzésbe 62 kategorikus változó került bevonásra. Ezek közül 27 binárisan kódolt helyszíni viselkedési változó képezte a viselkedésalapú tipológia empirikus alapját, míg további 35 változó az elkövető háttérjellemzőinek és kriminalisztikailag releváns kimeneti tényezőknek az elemzését szolgálta.

Az elemzés két elkülönülő módszertani célt követett.

Az első cél egy viselkedésalapú elkövetői tipológia létrehozása volt, amelyhez klaszterelemzést alkalmaztam, kizárólag a nyomozás korai szakaszában is hozzáférhető viselkedési információk felhasználásával.

A második cél a prediktív összefüggések vizsgálata volt, amelynek keretében logisztikus regressziós elemzéssel elemeztem, hogy az elkövető helyszíni viselkedésmintázatai milyen

kapcsolatban állnak az elkövető kriminális előéletével, vallomástételi magatartásával, valamint a sértett-elkövető kapcsolattal.

Az elvégzett vizsgálat rövid leírása

A kutatás empirikus vizsgálata egy rendőrségi nyomozati iratokból létrehozott adatbázis elemzésére épült, amely 184 erőszakos, személyközi interakcióval járó szexuális bűncselekményt tartalmazott. A vizsgálat során első lépésben megtörtént az adatbázis strukturálása és tisztítása, amelynek célja az elemzésre alkalmas, kriminalisztikailag releváns változók kiválasztása volt. Ennek eredményeként a kezdeti 176 változóból 62 kategorikus változó maradt az elemzésben.

A vizsgálat első empirikus szakaszában a 27 binárisan kódolt helyszíni viselkedési változó alapján klaszterelemzést végeztem PAM (Partitioning Around Medoids – Kaufman és Rousseeuw, 1990) módszerrel, amelynek célja az erőszakos szexuális bűnelkövetők viselkedésalapú tipológiájának kialakítása volt. Ezt követően keresztábla-elemzésekkel vizsgáltam meg, hogy az egyes viselkedési jellemzők milyen összefüggést mutatnak a kapott típusokkal.

A kutatás második empirikus szakaszában a viselkedési mintázatok és három kriminalisztikai szempontból kiemelten releváns kimeneti változó – az elkövető kriminális előélete, vallomástételi magatartása, valamint a sértett-elkövető kapcsolata – közötti összefüggéseket elemeztem. A regressziós modellezést minden esetben előzetes keresztábla-vizsgálat előzte meg, és a logisztikus regressziós elemzés kizárólag azokra a viselkedési változókra épült, amelyek a célváltozókkal statisztikailag szignifikáns kapcsolatot mutattak.

A vizsgálat eredményeként olyan empirikusan megalapozott viselkedésmintázatok és összefüggések kerültek azonosításra, amelyek alkalmasak az erőszakos szexuális bűncselekmények nyomozásának korai szakaszában történő operatív felhasználásra, különösen az ismeretlen elkövetővel indult eljárások esetében.

4. EREDMÉNYEK, ÖSSZEGZETT KÖVETKEZTETÉSEK

Az 1. kutatási kérdésre választ kaptam, (ezzel az 1. hipotézis igazolódott): két elkövetési típust sikerült azonosítanom („*opportunisztikus–intimitáskereső*” és „*agresszív–kontrolláló*”), melyek a bizonyos jellemzők mentén szignifikánsan különböznek egymástól.

Összegezve a két típus az alábbi módon különül el egymástól.

Az „*opportunistikus–intimitáskereső*” (1. típus) profilja alapján a támadások jellemzően éjszakai környezetben, a sértett védekezésre korlátozottan képes állapotát kihasználva történnek. Az ilyen elkövetők szignifikánsan gyakrabban választanak fiatal felnőtt, sok esetben tanuló áldozatokat, ami azt mutatja, hogy az elkövetés elsősorban a könnyebben hozzáférhető, potenciálisan kiszolgáltatottabb sértettekre irányul. A helyzetorientált magatartás az alkalomszerűség és a körülményekhez való igazodás dominanciáját jelzi, ami kevésbé tudatos előkészítettséget, inkább opportunistá döntéshozatalt sejtet. Ezt erősíti, hogy az áldozatok gyakrabban próbálják csellel lebeszélni az elkövetőt, ami arra utal, hogy a dinamika kevésbé rigid, és az interakcióban több lehetőség nyílik az események befolyásolására.

Megkülönböztető sajátosság továbbá az intimitást utánzó gesztusok (például csókolás, simogatás) alkalmazása, amelyek torzult „kapcsolati interakcióként” jelennek meg, s ezzel sajátos motivációs mintázatot rajzolnak ki: a szexuális erőszak itt részben az intimitás illúziójának megteremtésével fonódik össze (Woods és Porter, 2008; Turvey, 2012). Az áldozatválasztás pszichológiai értelmezése szerint e típus inkább olyan fiatalabb személyeket keres, akiknél az intimitás-imitáció könnyebben érvényesülhet, és nagyobb eséllyel fér össze az elkövető kognitív torzításaival (például a beleegyezés hamis észlelésével). A kontroll gyakorlása náluk nem elsősorban a brutális fizikai erőszakban, hanem a körülmények kihasználásában és a torzult intimitás kialakításában jelenik meg, ami egyfajta „puha” kontrollstratégiát jelent.

Ennek a típusnak az opportunistá, helyzetfüggő működése azzal a sajátos motivációs torzulással fonódik össze, amelyben a szexuális erőszak a kapcsolat illúziójának konstruálásával jár, és részben az elkövető önértékelési problémáinak vagy kapcsolati deficitjeinek kompenzálását szolgálhatja.

A viselkedés inkább a körülményhez igazodik, emiatt a bűncselekmény sokszor „ad hoc” jellegűnek tűnhet, a tanúsított viselkedések egy adott szituáció szülte reakciók, amely kihívást jelenthet a nyomozás számára mind az egyedi, mind a sorozat-ügyek felderítése és utóbbiak összekapcsolása szempontjából is.

Az „*agresszív–kontrolláló*” (2.) típus elkövetőinek profilját erőteljes fizikai és pszichológiai kontrollra épülő működés jellemzi. Gyakrabban támadnak nappal, hirtelen jelleggel, és szignifikánsan többször választanak középkorú vagy időskorú, tendenciózusan munkanélküli

sértetteket. Az elkövetések során markánsan jelen van a fizikai bántalmazás, a fenyegetés, a verbális megalázás és a szükségnél nagyobb erő alkalmazása; ennek megfelelően a sérülések száma és kiterjedtsége (arc, fej/nyak, törzs, végtagok) is nagyobb. A hirtelen támadásra épülő stratégia a meglepetés erejével minimalizálja az áldozat védekezési lehetőségét, míg a verbális megalázás és fenyegetés a dehumanizáció és pszichés megtörés eszközeként szolgál – ezáltal a kontroll gyakorlása testi és lelki síkon egyaránt megvalósul.

A mintázat arra utal, hogy e típus nem az áldozat egyszerű kiszolgáltatottságára épít, hanem tudatosabb kontrollmechanizmusokat alkalmaz: a cselekményeknél gyakoribb az előzetes tervezés, és több esetben megvalósul a személyi szabadság megsértése. A sértett gyakori segélykiáltása és a testi sértés előfordulása együtt azt jelzi, hogy az elkövetés dinamikája kevésbé tárgyalható vagy manipulálható a sértett által; az agresszió integráns része a taktikának, és magasabb az eskaláció kockázata.

Pszichológiai és kriminológiai értelmezésben a 2. típus profilja a dominancia- és kontrollkényszert, valamint a hatalom demonstrálását tükrözi. A célzottabb áldozatválasztás (idősebb, munkanélküli személyek) azt sugallja, hogy az elkövetők olyan jellemzőket keresnek, amelyek lehetővé teszik a fizikai fölény és a pszichés dominancia érvényesítését. Kontrollstratégiájuk „kemény” kontroll: fenyegetés, fizikai kényszer és agresszív eszközök révén érik el az alárendelést (Groth, 1979).

Kriminológiai és nyomozási szempontból ez a típus viszonylag következetesebb, mint az opportunisták: a tervezettség és az ismert agresszív viselkedéses elemek miatt sorozatelkövetés esetén feltehetően könnyebben találhatók visszatérő jegyek (pl. eskaláció, erőszak jellegzetességei, sérülésmintázat), amelyek összekapcsolhatják az eseteket (Hazelwood és Burgess, 2016; Beauregard, 2010). Ugyanakkor a hirtelenség és a meglepetés használata egyedi esetekben is gyors és súlyos következményekkel jár, és a helyszíni erőszak mértéke miatt a sértettek fizikai és pszichés állapota gyakran súlyosabb.

Összességében a 2. típus profilja: célzottabb, előre tervezett, dominanciára és kontrollra építő elkövetői működés; magasabb fokú fizikai brutalitás; nagyobb eskalációs potenciál; és olyan áldozatválasztási logika, amely a fizikai fölény és a társadalmi kiszolgáltatottság kombinációját használja ki.

A két típus közötti különbségek nem pusztán a fizikai és verbális agresszió szintjén ragadhatók meg, hanem a mögöttes motivációs mintázatokban is. Az 1. típus opportunistikus,

helyzetorientált, és intimitásimitáló gesztusokkal él, míg a 2. típus célzottabb, előre eltervezettebb, és a pszichológiai, valamint fizikai kontroll fokozatos eszkalációjára épül. Ez a megkülönböztetés fontos kriminológiai és pszichológiai következményekkel bír: alátámasztja, hogy a két elkövetői típus elkülönítése nem pusztán statisztikai konstrukció, hanem a támadások dinamikájában és az elkövetői stratégiákban is valós eltérések jelennek meg.

2. Kutatási kérdés

- 2. hipotézis: A helyszíni viselkedési jellemzők és az elkövető előélete között összefüggés áll fenn.

Eredmény: A hipotézis csak részben igazolódott; szignifikáns kapcsolat nem mutatkozott. Ugyanakkor a tendenciák alapján tendenciózus eltérések körvonalazódtak: a büntetlen előéletű elkövetőkre inkább jellemző volt az éjszakai elkövetés és a sértett védekezésre képtelen állapotának kihasználása. Ezzel szemben a büntetett előéletű elkövetőknél gyakoribb volt a nyílt fenyegetés és az eszközhasználat.

- 3. hipotézis: A helyszíni viselkedési jellemzők és az elkövető beismerő magatartása között összefüggés áll fenn.

Eredmény: A hipotézis csak részben igazolódott; a beismerés és a helyszíni viselkedések között nem mutatkozott szignifikáns kapcsolat. Ugyanakkor tendencia szinten megfigyelhető volt, hogy a kevésbé kompromittáló aktusok – az orális penetráció és az ejakuláció hiánya – esetén gyakoribb volt a beismerés.

- 4. A helyszíni viselkedési jellemzők és az elkövető–sértett kapcsolat között összefüggés áll fenn.

Eredmény: A hipotézis igazolódott. Az ismerős sértettek ellen elkövetett cselekményekhez szignifikánsan gyakrabban társult a törzsön okozott sérülés, a sértett teljes levetköztetése, verbális megalázása, valamint az ejakuláció. Tendencia szintjén az arcon okozott sérülés, a kommunikációt követő támadás, a vaginális és orális penetráció, a sértett fizikai bántalmazása, valamint eszközhasználat. A ismeretlen kapcsolatra szignifikánsan jellemzőbb a hirtelen támadás, tendenciális szinten az éjszakai elkövetés.

A kapcsolat előrejelzése szempontjából releváns a törzsön okozott sérülés, a sértett teljes levetköztetése, valamint – tendencia szinten – a verbális megalázás, melyek az ismerősi

kapcsolatra utalnak. Az idegen sértettek elleni támadásokra ezzel szemben a hirtelen, váratlan jelleg volt jellemző.

5. ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK

Kutatásom során az alábbi tudományos megállapításokra jutottam.

- 1) A kutatás igazolta, hogy a nyomozás kezdeti szakaszában is hozzáférhető információk alapján meghatározhatók viselkedési összefüggések és mintázatok, amelyek potenciálisan felhasználhatók lehetnek a kriminalisztikai gyakorlatban és a profilelemzési módszerek alkalmazásában és fejlesztésében.
- 2) Hazai mintán, kriminalisztikai fókusszal elsőként, sikerült két markáns szexuális bűnelkövetői altípust azonosítanom, amelyeket az „*opportunistikus–intimitáskereső*”, illetve az „*agresszív–kontrollál*” ó kategóriák írják le.
- 3) A hazai elkövetői típusok az eredmények alapján alapvetően mutatnak illeszkedést a nemzetközi tipológiai felosztásokhoz. Ugyanakkor az eredmények bizonyítják, hogy a nemzetközi tipológiák önmagukban nem ültethetők át, hanem a hazai sajátosságok figyelembevételével szükséges őket felülvizsgálni.
- 4) A kutatás eredményei rámutattak arra, hogy a(z) (ismerős és idegen) sértett–elkövető kapcsolat összefüggést mutat a helyszíni viselkedési jellemzőkkel és ez 70% körüli pontossággal bejósolható az azonosított 4 legfontosabb viselkedéssel.
- 5) A vizsgálat arra utal, hogy a helyszíni viselkedés, – az ismertségi szinten túl – a kriminális előélettel és két változó mentén a vallomástételi magatartással kapcsolatba hozható.
- 6) A kutatás eredményei részben alátámasztják a *homológia alapelvét* (Canter, 2000), mivel a vizsgált mintában a helyszíni viselkedés több ponton összefüggést mutatott az elkövetők előéletével, vallomástételi magatartásával és a sértett–elkövető kapcsolat jellegével. Ez arra utal, hogy bizonyos viselkedési jegyek nem esetlegesek, hanem következetes mintázatokba rendeződnek, amelyek információt hordozhatnak az elkövető más jellemzőiről. Ugyanakkor ezek az összefüggések nem minden esetben következetesek, és a minta sajátosságai korlátozzák az általánosíthatóságot, ezért a homológia elve csak részben tekinthető igazoltnak.

6. AJÁNLÁSOK, A KUTATÁS TOVÁBBI LEHETSÉGES IRÁNYAI

1) Adatbázisok építése

A tipológiai eredmények és az azonosított összefüggések kiindulópontként szolgálnak további, nagyobb mintán végzett vizsgálatokhoz. Hosszú távon ez lehetőséget teremt egy empirikus alapokon nyugvó adatbázis felépítésére, amely stabil referenciaalapot nyújthat a hazai és nemzetközi kriminalisztikai kutatásokhoz, valamint a nyomozási munka során történő felhasználáshoz. Az adatbázis építése egyben hozzájárulhat a szexuális bűnelkövetők működésének mélyebb megismeréséhez és a kriminálmethodikai eszköztár fejlesztéséhez.

2) Tipológiák tovább bontása

Nagyobb elemszámon elvégzett elemzések hozzájárulhatnak a jelenleginél részletesebb tipológiai felosztásokhoz.

A jelen kutatásban felállított tipológiai kategóriák olyan általános mintázatok, amelyek a rendelkezésre álló mintanagyság alapján megbízhatóan azonosíthatók. Ugyanakkor egy nagyobb elemszámú vizsgálat lehetővé tenné, hogy a kategóriákon belüli árnyalatokat is pontosabban feltárjuk és ezáltal részletesebb tipológiai felosztásokat alakítsunk ki. Így például az „*opportunisztikus–intimitáskereső*” típuson belül elkülöníthetők lennének azok, akik inkább a helyzet adta lehetőséget ragadják meg impulzívan, illetve azok, akik tudatosabban keresik az intimitás illúzióját. Hasonlóképpen az „*agresszív–kontrolláló*” típuson belül is differenciálható lehet a dominancia kifejezését előtérbe helyező, valamint a frusztrációt vagy megtorlást hangsúlyozó működésmód (Burgess és mtsai, 2007; Knight és Prentky, 1990). Az ilyen irányú tovább bontás hozzájárulhatna ahhoz, hogy a tipológiák finomabb szerkezetet mutassanak, ami mind elméleti szinten (pszichológiai és kriminológiai magyarázatokban), mind gyakorlati szinten (profilalkotás, nyomozási stratégiák) nagyobb prediktív értékkel bírhatna.

3) További gondolatok az előélettel kapcsolatos eredményekről

Bár a tipológiai besorolások alapján nincs kimutatható összefüggés az elkövető előélete és az elkövetői típus között, az előéletre vonatkozó egyszerű predikció eredményei arra mutatnak, hogy a büntetlen előéletű elkövetők (akikre inkább jellemző volt az éjszakai elkövetés és a sértett védekezésre képtelen állapotának kihasználása), az „*opportunisztikus–intimitáskereső*” mintázathoz illeszkednek. Ezzel szemben a büntetett előéletű elkövetők (akiknél gyakoribb volt a nyílt fenyegetés és az eszközhasználat), az „*agresszív–kontrolláló*” típus jellemzőivel mutattak rokonságot. Bár az eredmény áttételes, alapvetően illeszkedik a Knight és Prentky (1990)

eredményeihez. Eszerint az „opportunista” típusba tartozó erőszaktevőire is inkább jellemző az előélet vonatkozásában az általános antiszociális magatartás megjelenése (lopások, szabálysértések, impulzív viselkedés), mint a brutális erőszakot mutató bűnügyi múlt. Továbbá bizonyos helyszíni viselkedési elemek Groth (1979) tipológiai besorolásával is egyezést mutatnak: a „hatalom-asszertív” („*power-assertive*”) és „düh-megtorló” („*anger-retaliatory*”) kategóriákban ugyanis a központi elem az uralom kifejezése és az áldozat megtörése.

A fenti témakör mélyebb vizsgálata, nagyobb elemszámú mintán lenne indokolt. Ezzel információhoz juthatnánk arra vonatkozóan, hogy az előéletre, bűnözői rutinra lehet-e következtetni a tipológiai besorolás alapján. Ez azért is jelentős, mert a kriminális előzményekre utalók változók kiemelten fontosak a pragmatikus, kriminalisztikai szempontú profilelemzésben, ugyanis ennek predikciója nyilvántartási keresések révén segíthet szűkíteni a gyanúsított kört (Ivaskevics és Almond, 2019). A tipológiai vizsgálat ezzel összhangban lehetőséget teremt arra, hogy az előélet és az elkövetői működésmód kapcsolatáról átfogóbb és rendszerezettebb következtetéseket vonjunk le.

4) A beismerő vallomást befolyásoló tényezők feltárása

A jelen kutatás eredményei arra utalnak, hogy a helyszíni viselkedési elemek és a beismerő vallomás megtétele között bizonyos, tendencia szintű összefüggések azonosíthatók. Ugyanakkor a szakirodalom alapján világos, hogy a vallomástétel kimenetelét számos további tényező befolyásolhatja. Ide sorolhatók a cselekmény jellegéből fakadó körülmények (pl. az elkövetés brutalitása, előkészület foka), az áldozattal való kapcsolat minősége, az elkövető bűnügyi előélete és börtöntapasztalata, valamint a kihallgatás körülményei (védő jelenléte, alkalmazott kihallgatási taktikák). Emellett az elkövető személyiségjegyei – például empátiás készsége, szorongásszintje, antiszociális tendenciái – szintén meghatározó szerepet játszhatnak abban, hogy hajlandó-e beismerő vallomást tenni. A jövőbeli kutatások számára célszerű lenne olyan átfogó vizsgálatot megvalósítani, amely komplex módon, több faktort együttesen elemezve vizsgálja a vallomástétel dinamikáját. Ez nem csak az elméleti megértést gazdagíthatná, hanem közvetlen gyakorlati relevanciával is bírna a nyomozások hatékonyságának növelése szempontjából.

5) Az ismertségi viszony részletezése

Egy nagyobb elemszámú minta lehetőséget teremtené arra, hogy a helyszíni viselkedési elemek alapján pontosabb következtetéseket vonjunk le az elkövető és a sértett közötti kapcsolat

jellegére. Különösen fontos lenne annak vizsgálata, hogy bizonyos magatartásformák – például az áldozat lakókörnyezetében elkövetett támadás, a verbális kommunikáció intenzitása, vagy a sértett mozgásának kontrollálása – milyen mértékben utalnak a kapcsolatra. Továbbá érdemes lenne részletesen feltárni a kapcsolat szintjét, például: randierőszak történt-e; megelőzte-e, és ha igen milyen formában és mértékben ismerkedés a cselekményt; az elkövető mennyi információval rendelkezett a sértettéről pl. lakhely, munkahely; ha korábban kapcsolatban került az elkövető a sértettel az milyen körülmények között történt (pl. közös baráti társaság); illetve milyen további jegyek kapcsolódnak inkább idegen elkövető által végrehajtott támadásokhoz. Az ilyen jellegű predikciók kriminalisztikai értéke kiemelkedő lehet, mivel az ismertségi viszony előrejelzése közvetlenül hozzájárulhat a gyanúsított kör gyorsabb azonosításához és a nyomozás hatékonyságának növeléséhez.

6) Sértett és elkövető közötti dinamika vizsgálata

Ahogy arra a limitációk keretei között is utaltam, az áldozat és az elkövető közötti dinamika (akció–reakció) jelentős mértékben befolyásolhatja a teljes cselekménykép értelmezését. Az elkövető profilja szempontjából kiemelt jelentőségű lehet, hogy miként reagál az áldozat viselkedésére: például a sértett ellenállása, verbális reakciói vagy éppen passzív alárendelődése eltérő stratégiákat válthat ki az elkövetőből. Ennek feltárása olyan kvalitatív módszerekkel lenne célszerű, mint a részletes esettanulmányok, a bírósági jegyzőkönyvek és tanúvallomások másodelemzése, illetve a narratív interjúk. Kvantitatív megközelítésben kódolási rendszerek alkalmazásával vizsgálható lenne, hogy bizonyos sértetti reakciók milyen valószínűséggel váltanak ki adott elkövetői válaszokat. Egy ilyen irányú kutatás nemcsak a tipológiai besorolásokat pontosíthatná, hanem hozzájárulna ahhoz is, hogy a kriminalisztikai gyakorlatban jobban megértsük az áldozat és az elkövető közötti kölcsönhatásokat, ezáltal a nyomozástámogató profilalkotás prediktív erejét is növelné.

7) Más deliktumtípusok vizsgálata

A szexuális bűncselekményeken túlmenően vannak más olyan személy elleni erőszakos bűncselekmények is, amelyek profilelemzési támogatás szempontjából relevánsak lehetnek. Jelen kutatás eredményei és tanulságai mentén kialakíthatók olyan kutatási dizájnok, amelyekkel más releváns bűncselekménytípusok is pragmatikus megközelítéssel vizsgálhatók.

8) Tárgyi bizonyítási eszközhöz köthető változók azonosítása és elemzése

A jövőbeni kutatások egyik ígéretes irányát jelentheti azoknak a változóknak a feltárása és elemzése, amelyek közvetlenül kapcsolódhatnak tárgyi bizonyítási eszközök beszerzéséhez. Ilyen lehet – a nemzetközi szakirodalomban megjelenő – házkutatások (kutatás) során történő felhasználása a profilnak. Hasonlóképpen értékes eredményekhez vezethet az elkövetés előtti (például áldozat követése, megfigyelése – kamerakutatás optimalizálása) vagy az elkövetést követő (például menekülés módja, útvonal, használt eszköz elrejtése – szemle kiterjesztése) viselkedési elemek mélyebb, nagyobb mintán történő elemzése. Az ilyen jellegű összefüggések feltárása hosszabb távon hozzájárulhat a nyomozások bizonyítási stratégiáinak célzottabb megtervezéséhez, és a kriminalisztikai munka hatékonyságának növeléséhez.

9) Földrajzi viselkedéselemzés

Különösen az „idegenes” támadások vizsgálatában ígéretes további kutatási irány a földrajzi viselkedéselemzés, amely hozzájárulhat az elkövető tartózkodási helyének vagy – sorozatjelleg esetén – a következő potenciális elkövetési helyszín(ek) azonosításához. Egy ilyen vizsgálat megvalósításához szükséges a helyszíni információk teljeskörű, strukturált gyűjtése: a sértett és az elkövető ismert útvonalai, lakhelye, munkahelye és egyéb, az ügghöz köthető helyszínek rögzítése, továbbá sorozat esetén a korábbi cselekmények földrajzi adatai. Módszertanilag kombinálhatók a térinformatikai eszközök (GIS-alapú elemzések), útvonal-rekonstrukciók, távolság- és közelségvizsgálatok, valamint statisztikai modellek (pl. hot-spot analízis, ún. journey-to-crime modellezés¹). Gyakorlati szempontból az ilyen elemzések segíthetnek prioritások meghatározásában (mely területeken és milyen időablakban célszerű kamerafelvételeket, tanúkutatásokat vagy járásmintavizsgálatokat kezdeményezni), továbbá csökkenthetik a keresési terület nagyságát és javíthatják a nyomozási erőforrások hatékonyságát. A kutatást térinformatikailag gazdagított mintákon és interdiszciplináris együttműködés (kriminológusok, bűnügyi elemzők, GIS-szakemberek, nyomozók) mellett érdemes megvalósítani.

¹ Journey-to-crime modellezés: az elkövető lakóhelye és a bűncselekmény helyszíne közötti térbeli kapcsolat statisztikai elemzése, amely a tettes tartózkodási helyének valószínűsítését szolgálja (Rossmo, 2000).

6. A KUTATÁS EREDMÉNYEINEK GYAKORLATI FELHASZNÁLHATÓSÁGA

A kutatás jelentősége abban áll, hogy olyan információkra támaszkodik – helyszíni nyomokra, sértetti vallomásokra és alapvető viselkedési jegyekre –, amelyek a nyomozás legkorábbi szakaszában is rendelkezésre állnak. Ez lehetővé teszi, hogy már a kezdeti fázisban következtetéseket vonjunk le az elkövető típusára és egyes jellemzőire. A profilozó egységek – köztük a hazánkban működő SNYV Csoport – számára ez különösen értékes, hiszen így gyorsabban és hatékonyabban tudnak támogatást nyújtani a nyomozóknak, az eredményeket megfelelő értelmezés és értékelés mellett közvetlenül beépítve az adott ügy elemzésébe. Ebből fakadóan a kutatás gyakorlati haszna nem csupán elméleti keretet ad, hanem az operatív kriminalisztikai munka azonnal alkalmazható eszközévé válhat.

A gyakorlati implementációhoz ugyanakkor szükség van a fokozatosságra: először szűkebb körben, pilot-projektek keretében érdemes tesztelni a tipológia alkalmazását, majd az eredmények visszacsatolása alapján lehet szélesebb körben bevezetni. Ehhez elengedhetetlen a megfelelő képzési háttér biztosítása, valamint az adatvédelmi, jogi és etikai keretek pontos meghatározása. A módszer kiegészítő jelleggel illeszkedik a hagyományos kriminalisztikai eljárásokhoz, miközben strukturáltabbá teszi a nyomozási folyamatot és hozzájárul a döntéshozatal gyorsításához.

1) Nyomozás fókuszálása és a gyanúsított kör szűkítése

Az elkövetők helyszíni viselkedése és az áldozattal fennálló kapcsolat közötti mintázatok azonosítása lehetőséget nyújt arra, hogy a nyomozók – a profilelemző egység támogatásával – az eljárási kezdeti szakaszában is megalapozott hipotéziseket fogalmazzanak meg az elkövető jellemzőire vonatkozóan. Ez különösen azokban az „ismeretlenes” ügyekben bír jelentőséggel, ahol a sértett nem tudja azonosítani támadóját, így a vizsgálat alapvetően a helyszíni nyomokra és viselkedési jegyekre támaszkodik. Az eredmények közvetlenül felhasználhatók a gyanúsított kör érdemi szűkítésére,² és hozzájárulnak a nyomozási erőforrások hatékonyabb felhasználásához. A tipológiai következtetések a hazai profilozó egység számára alkalmazható keretet nyújtanak, ezáltal a nyomozás intézményesített támogatásához is hozzájárulnak.

2) Kihallgatások támogatása

² Az előéletre vonatkozó információk például azért lehetnek kiemelten hasznosak, mert lehetővé teszi a nyilvántartási rendszerekben végzett szűrő-kutató munkát.

Az elkövetők beismerő vallomástételi hajlandóságának megértése kiemelt jelentőségű, mivel a vallomás a büntetőeljárás egyik legmeghatározóbb bizonyítási eszköze (Ibolya, 2015). A kutatás eredményei alapján a helyszíni viselkedési jegyek és a beismerő vallomás között nem volt kimutatható statisztikailag szignifikáns összefüggés. Ugyanakkor a tendenciaszintű eredmények arra utalnak, hogy az olyan súlyosabb, az elkövető számára különösen kompromittáló cselekményelemeket magában foglaló esetekben – mint az ejakuláció vagy az orális penetráció – kisebb valószínűséggel kerül sor beismerő vallomásra. E megfigyelések alapján feltételezhető, hogy az ilyen esetekben a direkt, konfrontatív kihallgatási stratégiák kevésbé lehetnek hatékonyak, míg az indirekt, bizalomépítő vagy kognitív megközelítések alkalmazása nagyobb eséllyel segítheti elő a beismerést. A megállapítások értelmezése ugyanakkor korlátozott, ezért további, nagyobb mintán végzett, valamint a kihallgatás szempontjából releváns további tényezőket is bevonó vizsgálatok szükségesek ahhoz, hogy az eredmények a gyakorlatban rutinszerűen alkalmazhatók legyenek a kihallgatási taktikák finomhangolásában és a vallomástétel előrejelezhetőségének növelésében.

3) Kriminálmotodikai fejlesztési lehetőségek

A szexuális bűnelkövetések részletes, rendszerezett ismerete közvetlenül képes fejleszteni a kriminálmotodikát: nemcsak elméleti leírásokat ad, hanem konkrét eszközöket, eljárásokat és protokollokat is eredményezhet.

Ilyen, a tipológiák és viselkedési mintázatok ismeretében kialakítható protokoll lehet egy standardizált ellenőrzőlista bevezetése a sértett kihallgatására vonatkozóan, hasonlóan Hazelwood és Burgess (2016) áldozatok kihallgatására alkalmazható viselkedésorientált interjújának rendszeréhez. Jelen és további kutatások eredményei rávilágíthatnak arra, hogy milyen helyszíni viselkedési információk számíthatnak a leginkább megbízhatónak az elkövető jellemzőinek meghatározásában. Egy ilyen protokoll bevezetése egyrészt csökkentheti az egyéni (kihallgatói) szubjektivitást, másrészt támogathatja, hogy a nyomozók a korai szakaszban releváns, és magas prediktív erejű információkat is mindenképp (strukturált formában) gyűjtsék.

4) Képzés és továbbképzés

A kutatás eredményei közvetlenül hasznosíthatók a rendészeti hallgatók képzésében és a bűnügyi szakemberek továbbképzésében. A tipológia és a helyszíni viselkedési elemek rendszerezése hozzájárulhat ahhoz, hogy a képzésben résztvevők mélyebb, differenciáltabb megértést

szerezzenek a szexuális bűncselekmények természetéről. Egyrészt a hallgatók a szexuális bűncselekmények általános jellegzetességeiről kapnak áttekintést, másrészt megismerhetik a kutatás során feltárt konkrét helyszíni viselkedési mintázatokat és klasztereket (kriminálmotodikai oktatási alapok). Ez lehetőséget nyújt arra, hogy a tananyag ne csupán elméleti, nemzetközi szakirodalmon alapuljon, hanem hazai esettapasztalatokra is épüljön.

Az eredményeknek a tananyagba illesztése hozzájárulhat a profilalkotás módszerének elfogadásához és gyakorlati alkalmazásához is, mivel a hallgatók és a szakemberek nem kizárólag külföldi példák alapján találkoznak a módszertannal, hanem hazai mintán kimutatott összefüggések révén is. Ez erősítheti a profilalkotás legitimitását és növelheti annak elfogadottságát a magyar bűnüldözési gyakorlatban.

Az oktatás során mindez interaktív esettanulmányokkal és szimulációs gyakorlatokkal is kiegészíthető, amelyek során a résztvevőknek azonosítaniuk kell a helyszíni viselkedési elemeket, és ezek alapján tipológiai következtetéseket levonni. Ez nemcsak a tanulási élményt növeli, hanem fejleszti a helyzetfelismerő és elemző készséget, amely a gyakorlati munkában kulcsfontosságú.

5) Áldozatvédelem és prevenció

A kutatás eredményei szerint a sértetti jellemzők klaszterenként eltérő mintázatot mutattak. Az „*opportunisztikus–intimitáskereső*” elkövetők áldozatai jellemzően fiatalabb felnőtt, tanuló nők voltak, akik gyakran az elkövető ismeretségi köréből kerültek ki, míg az „*agresszív–kontrolláló*” elkövetők esetében nagyobb arányban fordultak elő idősebb vagy középkorú, munkanélküli, szociálisan sérülékeny helyzetű sértettek. Ez arra utal, hogy az egyes elkövetői klaszterek eltérő sérülékenységi mintázatokat használnak ki, ami indokoltá teszi a prevenciós programok differenciált kialakítását: a fiatalok körében elsősorban a kockázatos helyzetek felismerését célszerű támogatni, míg az idősebb, munkanélküli nők esetében a kiszolgáltatottság csökkentésére és az áldozatsegítő lehetőségek elérhetőségének erősítésére érdemes helyezni a hangsúlyt.

7. A TÉZISEK ISMERTETÉSE SORÁN HIVATKOZOTT IRODALOM

- Beauregard, E. (2010). Rape and sexual assault in investigative psychology: The contribution of sex offenders' research to offender profiling. *Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling*, 7(1), 1–13. <https://doi.org/10.1002/jip.114>
- Bennell, C., & Canter, D. (2002). Linking commercial burglaries by modus operandi: Tests using regression and ROC analysis. *Science & Justice*, 42(3), 153–164. [https://doi.org/10.1016/S1355-0306\(02\)71820-0](https://doi.org/10.1016/S1355-0306(02)71820-0)
- Burgess, A. W., Commons, M. L., Safarik, M. E., Looper, R. R., & Ross, S. N. (2007). Sex offenders of the elderly: Classification by motive, typology, and predictors of severity of crime. *Aggression and Violent Behavior*, 12(5), 582–597. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2007.02.003>
- Canter, D. V. (2010). *Forensic psychology: A very short introduction*. Oxford University Press.
- Csaba, V. N., & Németh, Z. Gy. (2018). A szexuális erőszak bizonyításának tapasztalatai, reflexiók a bizonyítás nehézségeiről. *Jogelméleti Szemle*, 2018(2), 81–92.
- Dewey, J. (1916). The pragmatism of Peirce. *The Journal of Philosophy, Psychology and Scientific Methods*, 13(26), 709–715.
- Douglas, J. E., Burgess, A. W., Burgess, A. G., & Ressler, R. K. (Eds.). (2006). *Crime classification manual: A standard system for investigating and classifying violent crimes* (2nd ed.). Jossey-Bass.
- Drexler, B., & Somogyvári, M. (2015). A szexuális bűnt elkövetők hazai vizsgálata büntetés-végrehajtási statisztikák alapján. *Belügyi Szemle*, 63(3), 65–96. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2015.3.4>
- Groth, A. N. (1979). *Men who rape: The psychology of the offender*. Plenum Press.
- Hazelwood, R. R., & Burgess, A. W. (2016). The behavioral-oriented interview of rape victims: The key to profiling. In R. R. Hazelwood & A. W. Burgess (Eds.), *Practical aspects of rape investigation: A multidisciplinary approach* (5th ed., pp. 103–122). CRC Press.
- Ibolya, T. (2005). *A kihallgatási taktika a nyomozásban*. Rejtjel Kiadó.
- Ivaskevics, K., & Almond, L. (2019). Predicting the criminal record of Hungarian homicide offenders from crime scene behaviours. *Psychology, Crime & Law*, 26(1), 22–33. <https://doi.org/10.1080/1068316X.2019.1611831>

- Knight, R. A., & Prentky, R. A. (1990). Classifying sexual offenders: The development and corroboration of taxonomic models. In W. L. Marshall, D. R. Laws, & H. E. Barbaree (Eds.), *Handbook of Sexual Assault: Issues, Theories, and Treatment of the Offender* (pp. 23–52). Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4899-0915-2_3
- Kocsis, R. N. (2015). The name of the rose and criminal profiling: The benefits of ViCAP and ViCLAS. *Journal of Forensic Psychology Practice*, 15(1), 58–79. <https://doi.org/10.1080/15228932.2014.986706>
- Koss, M. P., Dinero, T. E., Seibel, C. A., & Cox, S. L. (1988). Stranger and acquaintance rape: Are there differences in the victim's experience? *Psychology of Women Quarterly*, 12(1), 1–24. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1988.tb00924.x>
- Kovács, G. (2013). Az erőszakos közöszlés bizonyításának kérdései. *Obsitos Detektívek Lapja*, 2013(1–4), 24–43.
- Lehoczki, Á. (2014). Nehézségek és módszertani dilemmák a profilalkotás hazai kutatásában. *Magyar Rendészet*, 14(2), 51–61.
- Lohner, K. (2024). Speciális nyomozástámogató és viselkedéselemző tevékenység. *Belügyi Szemle*, 72(5), 871–891. <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2024.v72.i5.pp871-891>
- Lovett, J., Uzelac, G., Horvath, M. A. H., & Kelly, L. (2007). *Rape in the 21st Century: Old behaviours, new contexts and emerging patterns* (End of Award Report, RES-000-22-1679). Economic and Social Research Council.
- Ressler, R. K., Burgess, A. W., & Douglas, J. E. (1988). *Sexual homicide: Patterns and motives*. Simon & Schuster.
- Ter Beek, M., van den Eshof, P., & Mali, B. (2010). Statistical modelling in the investigation of stranger rape. *Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling*, 7(1), 31–47. <https://doi.org/10.1002/jip.103>
- Turvey, B. E. (2012). Serial cases: Investigating pattern crimes. In B. E. Turvey (Ed.), *Criminal profiling: An introduction to behavioral evidence analysis* (4th ed., pp. 857–901). Academic Press.
- Virág, Gy. (2009). Az áldozatsegítés módszertana. In A. Borbíró, A. Kiss, E. Velez, & L. Garami (szerk.), *A kriminálpolitika és a társadalmi bűnmegelőzés kézikönyve* (II. kötet, pp. 104–112). FRESH ART DESIGN Kft.

- Woods, L., & Porter, L. (2008). Examining the relationship between sexual offenders and their victims: Interpersonal differences between stranger and non-stranger sexual offences. *Journal of Sexual Aggression*, 14(1), 61–75.
<https://doi.org/10.1080/13552600802056640>

8. A KUTATÁSSAL KAPCSOLATOS PUBLIKÁCIÓK JEGYZÉKE

Lohner, K., & Bellavics, Z. M. (2025b). What to expect in the interrogation room?

BELÜGYI SZEMLE / ACADEMIC JOURNAL OF INTERNAL AFFAIRS: A BELÜGYMINISZTERIUM SZAKMAI TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA (2010-), 73(7), 1483–1500. <http://doi.org/10.38146/bsz-ajia.2025.v73.i7.pp1483-1500>

Lohner, K., & Bellavics, Z. M. (2025a). Mi várható a kihallgatószobában? Szexuális bűnelkövetők kihallgatása.

BELÜGYI SZEMLE / ACADEMIC JOURNAL OF INTERNAL AFFAIRS: A BELÜGYMINISZTERIUM SZAKMAI TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA (2010-), 73(7), 1449–1468. <http://doi.org/10.38146/bsz-ajia.2025.v73.i7.pp1449-1468>

Lohner, K. (2024). Speciális Nyomozástámogató és Viselkedéselemző tevékenység.

BELÜGYI SZEMLE / ACADEMIC JOURNAL OF INTERNAL AFFAIRS: A BELÜGYMINISZTERIUM SZAKMAI TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA (2010-), 72(5), 871–891. <http://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2024.v72.i5.pp871-891>

Lohner, K. (2023). Profilalkotás a terrorellhárításban – profilozzuk-e a magányos elkövetőket?

SCIENTIA ET SECURITAS, 4(1), 44–50.
<http://doi.org/10.1556/112.2023.00138>

Lohner, K., Bencze, R., & Bató-Csombok, I. (2023). A profilalkotás szerepe a motivációk meghatározásában.

MAGYAR RENDÉSZET, 23(2), 167–182.
<http://doi.org/10.32577/mr.2023.2.10>

Keszi, T., & Lohner, K. (2022). A hálózatelemzés elmélete és rendőrségi gyakorlata.

BELÜGYI SZEMLE / ACADEMIC JOURNAL OF INTERNAL AFFAIRS: A BELÜGYMINISZTERIUM SZAKMAI TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA (2010-), 70(1), 69–86. <http://doi.org/10.38146/BSZ.2022.1.5>

Lohner, K., & Csomós, I. (2022). Potenciális terrorista elkövetők kockázatelemzése.

BELÜGYI SZEMLE / ACADEMIC JOURNAL OF INTERNAL AFFAIRS: A BELÜGYMINISZTERIUM SZAKMAI TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA (2010-), 70(9), 1749–1762. <http://doi.org/10.38146/BSZ.2022.9.2>

Lohner, K., & Gyimesi, B. (2022). Sorozat-bűncselekmények elemzése és profilozása.

MAGYAR RENDÉSZET, 22(2), 79–92. <http://doi.org/10.32577/mr.2022.2.5>

Rompos, É., Baráth, N. E., Bellavics, Z. M., Lohner, K., & Haller, J. (2021). A „bika drog” rendészeti neurobiológiája.

BELÜGYI SZEMLE / ACADEMIC JOURNAL OF INTERNAL AFFAIRS: A BELÜGYMINISZTERIUM SZAKMAI TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA (2010-), 69(4), 531–552. <http://doi.org/10.38146/BSZ.2021.4.1>

Lohner, K., Hermann, Z., & Haller, J. (2021). Szexuális motiváció nyomai a tetthelyen: kriminálpszichológiától a kriminalisztikáig.

BELÜGYI SZEMLE / ACADEMIC JOURNAL OF INTERNAL AFFAIRS: A BELÜGYMINISZTERIUM SZAKMAI TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA (2010-), 69(10), 1813–1828. <http://doi.org/10.38146/BSZ.2021.10.10>

Lohner, K. (2021). Profilalkotás – kutatásokon át a helyszíni szemléig.

BELÜGYI SZEMLE / ACADEMIC JOURNAL OF INTERNAL AFFAIRS: A BELÜGYMINISZTERIUM SZAKMAI TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA (2010-), 69(12), 2119–2135. <http://doi.org/10.38146/BSZ.2021.12.4>

Lohner, K. (2020). Emberölés - motivációk jelentősége a profilalkotásban (a kutatás háttere).

In *Rendészet-Tudomány-Aktualitások- 2020* (pp. 21–22).

Lohner, K. (2019a). Arab nevek a rendvédelmi adatbázisokban - rendszerezés, értelmezés, átírás.

BELÜGYI SZEMLE / ACADEMIC JOURNAL OF INTERNAL AFFAIRS: A BELÜGYMINISZTERIUM SZAKMAI TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA (2010-), 67(7–8), 117–132. <http://doi.org/10.38146/BSZ.2019.7-8.6>

Lohner, K. (2019b). Szexuális bűncselekmények vizsgálata a kockázatelemzés tükrében.

In *Rendészet-Tudomány-Aktualitások* (pp. 193–199).

Lohner, K. (2018).

Arab nevek a rendvédelmi adatbázisokban - rendszerezés, értelmezés, átírás.

9. SZAKMAI-TUDOMÁNYOS ÉLETRAJZ

- Lohner Klaudia 2013-ban biztonság- és védelempolitika szakon szerzett alapidiplomát. Egyetemi évei során szakmai gyakorlatát városi és kerületi rendőrkapitányságokon teljesítette, ahol korán szembesült a szexuális bűncselekmények felderítésének és bizonyításának komplex szakmai és módszertani nehézségeivel. Ezek a tapasztalatok már tanulmányai idején meghatározó módon formálták érdeklődését a kriminális viselkedés, különösen a szexuális motivációjú bűncselekmények elemzése iránt.
- Diplomájának megszerzését követően rövid ideig a Budapest Airport utasbiztonsági részlegén dolgozott, ezzel párhuzamosan pedig pszichológiai és kriminálpszichológiai asszisztensi felnőttképzésben vett részt. Szakmai érdeklődésének elmélyülése nyomán tanulmányait az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán folytatta, ahol kriminológia mesterképzésre iratkozott be. A mesterképzés időszakában aktív szakmai tevékenységet végzett az Országos Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Elemző-Értékelő Főosztályán, kezdetben gyakornokként, majd bűnügyi elemzőként.
- Elemzői munkája kezdetén egy, a szexuális bűnelkövetők profilozását célzó projektben vett részt, amelynek keretében nagyszámú szexuális bűncselekmény strukturált adatfeldolgozását és elemzését végezte. Bár a profilalkotási módszertan megújítására irányuló kezdeményezések ebben az időszakban nem vezettek intézményes változtatásokhoz, szakmai tevékenysége szorosan kapcsolódott a hazai specifikus profilalkotás és a nyomozástámogató bűnügyi elemzés gyakorlatához. Kriminológia mesterdiplomáját 2015-ben kiváló minősítéssel szerezte meg.
- Szakmai perspektívájának bővítése érdekében 2018-ban arab nyelvi tanulmányokat kezdett, amelyet alapfokú komplex nyelvvizsga megszerzésével zárt.
- Kutatási fókuszát ezzel párhuzamosan a közel-keleti és iszlám fundamentalizmus, valamint a szélsőséges vallási és ideológiai terrorizmus motivációinak biztonságpolitikai és kriminológiai jelentősége irányába szélesítette. Ezzel összhangban a terrorizmus és a magányos elkövetés jelenségköréhez kapcsolódóan több publikációja is megjelent.
- 2019 és 2021 között a Terrorelhárítási Központ munkatársaként dolgozott.
- 2018-tól folytatja doktori tanulmányait, ezzel párhuzamosan a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karának Kriminálpszichológiai Tanszékén tudományos segédmunkatársként kapcsolódott be az oktató- és kutatómunkába. Tudományos érdeklődésének középpontjában az emberölések és szexuális bűncselekmények, a deviáns és kriminális viselkedés kriminológiai, pszichológiai és kriminalisztikai értelmezése, valamint a profilalkotás módszertani kérdései állnak.

- 2025-től a gyakorlati szakmai munkájával párhuzamosan, az NKE RTK Rendészeti Magatartástudományi és Kriminálpszichológiai Tanszékének tanársegédjeként, valamint az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar vendégoktatójaként vesz részt a profilalkotás, kihallgatástaktika és a kriminálpszichológia tárgyköréhez kapcsolódó oktatásban.
- 2021-től az Országos Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Elemző-Értékelő Főosztály Bűnügyi Elemző-Értékelő Osztály állományában dolgozik, ahol feladata a hazai profilelemzési rendszer és módszertan átfogó szakmai megújítása. Tevékenysége középpontjában a Speciális Nyomozástámogató és Viselkedéselemző (profilozó) Csoport szakmai koncepciójának kidolgozása, valamint annak folyamatos szakmai koordinálása és képviselése áll. A csoport országos hatáskörrel támogatja a nyomozóhatóságok munkáját kiemelt tárgyi súlyú bűncselekmények esetében, amelynek keretében a módszertani fejlesztés, a szakmai koordináció és az aktív profilozó, bünelemzői tevékenység egyaránt feladatai közé tartoznak.
- Szakmai és tudományos munkáját 2024-ben publikációs nívódíj elismerő oklevéllel ismerték el a *Speciális Nyomozástámogató és Viselkedéselemző tevékenység* című, a *Belügyi Szemle* folyóiratban megjelent tanulmánya alapján.

A fenti szakmai és tudományos pályáiv együttesen megalapozza azt a szemléletet, amely az elméleti megközelítések és a gyakorlati tapasztalatok szorosabb integrációját tekinti elsődlegesnek. Ennek keretében a jelen doktori értekezés – *A profilalkotás pragmatikus megközelítése szexuális bűnelkövetők mintáján* – az alkalmazott kriminalisztikai és kriminálpszichológiai tudás tudományos igényű feldolgozására, valamint annak gyakorlati adaptálhatóságára, a hazai nyomozástámogató tevékenység tudományos igényességű fejlesztésére törekszik.

Budapest, 2026. január 26.

Lohner Klaudia
doktorjelölt